

Sbírka zákonů republiky Československé

Částka 28.

Vydána dne 26. října 1955

Cena 70 haléřů

OBSAH:

50. Nařízení o některých opatřeních k zajištění zemědělské výroby.

50.**Vládní nařízení**

ze dne 21. září 1955

o některých opatřeních k zajištění
zemědělské výroby.

Vláda republiky Československé nařizuje podle § 15 odst. 1 zákona č. 12/1955 Sb., o státním plánu rozvoje národního hospodářství republiky Československé na rok 1955:

§ 1.

Úvodní ustanovení.

Rozvoj zemědělské výroby, jenž je předpokladem k zlepšování výživy pracujícího lidu a tím i neustálého růstu jeho životní úrovně, vyžaduje, aby se využilo veškeré půdy způsobilé k zemědělskému obdělání a aby se na této půdě řádně hospodařilo. Toto nařízení stanoví způsob a opatření, jimiž se má napomáhat k dosažení tohoto cíle.

ČÁST PRVNÍ.

Zajišťování zemědělské výroby na hospodářstvích výkonných zemědělců.

§ 2.

Vlastníci zemědělské půdy jsou povinni postarat se o to, aby jejich zemědělská půda byla řádně obdělávána.

Oddíl první.

Zajišťování zemědělské výroby na zemědělské půdě malých a středních rolníků.

§ 3.

(1) Malí nebo střední rolníci, kteří nemohou ze závažných osobních důvodů (nemoc, stáří a pod.) nebo pro nedostatek pracovních sil ve své rodině anebo provozního zařízení na své zemědělské půdě řádně hospodařit, a neobstarají-li hospodaření na této půdě ani jinak (na př. pronájemem), jsou povinni oznámit to prostřednictvím výkonného orgánu místního národního výboru zemědělskému odboru rady okresního národního výboru ihned, jakmile tyto důvody nastaly. Zemědělský odbor rady okresního národního výboru poskytuje v součinnosti s výkonným orgánem místního národního výboru těmto rolníkům všestrannou pomoc.

(2) Za tím účelem zemědělský odbor rady okresního národního výboru v součinnosti s výkonným orgánem místního národního výboru

- a) získává malé a střední rolníky přesvědčováním o přednostech zemědělské družstevní výroby ke vstupu do jednoho zemědělského družstva a není-li v místě, působí k tomu, aby bylo založeno;
- b) zjedná výpomoc malým a středním rolníkům podle ustanovení části čtvrté.

§ 4.

(1) Není-li možné zajistit obdělávání zemědělské půdy malého nebo středního rolníka způsobem stanoveným v § 3, projedná zemědělský odbor rady okresního národního výboru v součinnosti s výkonným orgánem místního národního výboru s tímto rolníkem, aby uzavřel se zemědělským závodem socialistického sektoru smlouvu o odevzdání části své půdy, a po případě také provozního zařízení, nebo i celého hospodářství do užívání k zajištění výroby (dále jen „užívání“) tomuto zemědělskému závodu.

(2) Smlouva se uzavírá na dobu nejméně šest let. Uživatel je povinen platit malému nebo střednímu rolníku náhradu za užívání majetku ve výši a lhůtě stanovených smlouvou. Dohodou vlastníka s uživatelem lze zrušit smlouvu i před uplynutím doby šesti let; o tom se může s uživatelem dohodnout i dědic vlastníka. Ve smlouvě lze ujednat, že uživatel odkoupí od vlastníka živý inventář a zásoby.

(3) O obsahu, trvání a zániku užívání odevzdaného majetku platí, není-li jinak, ve smlouvě stanoveno, přiměřeně ustanovení části třetí a § 27.

§ 5.

Nelze-li zajistit obdělávání zemědělské půdy ani smluvním odevzdáním nemovitosti do užívání podle ustanovení § 4, přikáže výkonný orgán místního národního výboru část zemědělské půdy vlastníka, a po případě také provozního zařízení, nebo celé jeho hospodářství do užívání na dobu nejméně šesti let zemědělským závodům socialistického sektoru, a není-li to možné, malým a středním rolníkům v obci, kteří jsou s to ji řádně obdělávat.

§ 6.

Jestliže malý nebo střední rolník, u něhož nejsou důvody znemožňující mu řádné obdělávání zemědělské půdy (§ 3), neobstarává zaviněně a soustavně obdělávání své půdy, a nezjednal-li rolník nápravu ani po jeho upozornění výkonným orgánem místního národního výboru, může výkonný orgán místního

národního výboru přikázat toto hospodářství (jeho část) s provozním zařízením (jeho částí) na dobu nejméně šesti let do užívání zemědělským závodům socialistického sektoru, a není-li to možné, malým a středním rolníkům, kteří jsou s to hospodaření na léto půdě řádně obstarávat.

§ 7.

Nemohl-li výkonný orgán místního národního výboru zajistit obdělávání zemědělské půdy podle předchozích ustanovení, oznámí to zemědělskému odboru rady okresního národního výboru. Shledá-li zemědělský odbor rady okresního národního výboru toto oznámení odůvodněným, přikáže hospodářství (jeho část) s provozním zařízením (jeho částí) do užívání strojní a traktorové stanici. Strojní a traktorová stanice hospodáří na hospodářství za pomoci výkonného orgánu místního národního výboru a zemědělského odboru rady okresního národního výboru.

Oddíl druhý.

Zajišťování zemědělské výroby na zemědělské půdě kulaků.

§ 8.

(1) Nemůže-li kulak zajistit řádné hospodaření na své usedlosti pro nemoc, stáří a pod., je povinen oznámit to prostřednictvím výkonného orgánu místního národního výboru zemědělskému odboru rady okresního národního výboru. Zemědělský odbor rady okresního národního výboru v součinnosti s výkonným orgánem místního národního výboru projedná s kulakem zajištění řádného hospodaření na jeho usedlosti. Kulak může buď dobrovolně nabídnout státu, aby převzal usedlost bezplatně do vlastnictví, anebo dát souhlas, aby jeho usedlost byla bezplatně přikázána do užívání zemědělskému závodu socialistického sektoru.

(2) Není-li možné, aby usedlost převzal do užívání podle ustanovení odstavce 1 zemědělský závod socialistického sektoru, převezme bezplatně usedlost do užívání rozhodnutím zemědělského odboru rady okresního národního výboru na dobu, než bude v obci zřízeno jednotné zemědělské družstvo, strojní a trak-

torová stanice. Strojní a traktorová stanice hospodaří na usedlosti za pomoci výkonného orgánu místního národního výboru a zemědělského odboru rady okresního národního výboru.

§ 9.

Nenabídne-li kulak usedlost státu nebo nedojde-li ani k přikázání usedlosti do užívání se souhlasem kulaka (§ 8 odst. 1), přikáže výkonný orgán místního národního výboru usedlost kulaka bezplatně do užívání zemědělskému závodu socialistického sektoru. Ustanovení § 8 odst. 2 platí tu obdobně.

ČÁST DRUHÁ.

Zajišťování zemědělské výroby na zemědělské půdě vlastníků, kteří nejsou výkonnými zemědělci.

§ 10.

(1) Každý vlastník zemědělské půdy, který na ni trvale nehospodaří, je povinen sám se postarat o její obdělání. Jestliže vlastník na této půdě sám nehospodaří a jsou-li splněny ostatní podmínky pro výkup půdy podle zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě, provede se výkup půdy. Vlastník však může vždy také dobrovolně nabídnout státu, aby jeho půdu převzal bezplatně do vlastnictví. Provede-li se výkup půdy, zemědělský odbor rady okresního národního výboru odevzdá vykoupěnou půdu do trvalého užívání jednotnému zemědělskému družstvu nebo ji převede do správy státního statku (výzkumného nebo školního statku); není-li možné takto zajistit obdělání této půdy, přikáže jí výkonný orgán místního národního výboru do užívání malým a středním rolníkům, kteří jsou s to tuto půdu řádně obdělávat.

(2) Nejsou-li splněny podmínky pro výkup půdy podle zákona č. 46/1948 Sb., po případě nenabídne-li vlastník dobrovolně půdu státu, a nepostará-li se sám o její obdělání nebo nezajistí-li její obdělání jinak, přikáže výkonný orgán místního národního výboru půdu do užívání zemědělskému závodu socialistického sektoru, a není-li to možné, malým a středním rolníkům, kteří jsou s to ji řádně obdělávat.

(3) Nemohou-li zajistit obdělání zemědělské půdy podle ustanovení předchozích odstavců ani malí nebo střední rolníci, přikáže jí zemědělský odbor rady okresního národního výboru do užívání strojní a traktorové stanici.

ČÁST TŘETÍ.

Užívání zemědělské půdy.

§ 11.

(1) Výkonný orgán místního národního výboru nepřikáže zemědělskou půdu do užívání malým a středním rolníkům, kteří z vážných osobních důvodů (na př. nemoc, stáří) nebo pro nedostatek pracovních sil ve své rodině by nemohli na této půdě řádně hospodařit.

(2) Nemohou-li malí a střední rolníci zajistit obdělání zemědělské půdy, která jim byla podle dosavadních předpisů přikázána do povinného nájmu, zejména v důsledku velké výměry vlastní zemědělské půdy nebo nedostatku pracovních sil, může zemědělský odbor rady okresního národního výboru po vyjádření výkonného orgánu místního národního výboru zrušit zcela nebo zčásti na odůvodněnou žádost malého nebo středního rolníka rozhodnutí, jímž mu byla přikázána půda do povinného nájmu; tuto půdu přikáže výkonný orgán místního národního výboru do užívání podle zásad stanovených v částech první a druhé.

§ 12.

O přikázání zemědělské půdy s provozním zařízením do užívání provede výkonný orgán místního národního výboru zápis za účasti vlastníka, uživatele a zástupce zemědělského odboru rady okresního národního výboru. Zápis musí obsahovat seznam pozemků a provozního zařízení a ocenění tohoto zařízení.

§ 13.

Provozním zařízením se rozumí živý a mrtvý inventář, zásoby a polní inventář, hospodářská zařízení a budovy sloužící zemědělské výrobě, nikoliv však budovy (části budov) užívané k obytným účelům. Vyžaduje-li to naléhavý zájem zajištění nebo zvýšení zemědělské výroby a jde-li o přikázání do užívání

zemědělské půdy s provozním zařízením, může výkonný orgán místního národního výboru s předchozím souhlasem rady okresního národního výboru přikázat do užívání i obytné budovy (jejich části), s výjimkou rodinného domku

§ 14

(1) Před rozhodnutím o přikázání zemědělské půdy do užívání malým a středním rolníkům je výkonný orgán místního národního výboru povinen — po projednání a vysvětlení významu obdělání půdy pro zajištění výživy lidu a obranyschopnosti vlasti na shromáždění zemědělců v obci — postarat se, aby je získal především k dobrovolnému převzetí zemědělské půdy do užívání.

(2) Výkonný orgán místního národního výboru nemůže vyloučit odkladný účinek odvolání malého nebo středního rolníka podaného z rozhodnutí, jímž mu byla přikázána zemědělská půda do užívání.

§ 15.

Na návrh výkonného orgánu místního národního výboru určí zemědělský odbor rady okresního národního výboru v mezích platných předpisů výši roční náhrady za užívání zemědělské půdy, po případě provozního zařízení a obytných budov, a dobu její splatnosti. Při určení výše náhrady uváží zemědělský odbor rady okresního národního výboru všechny okolnosti, zejména stav půdy přikázané do užívání, tak, aby jeho rozhodnutí odpovídalo možnostem uživatele a odůvodněným potřebám vlastníka; je-li výživa vlastníka a jeho rodiny jinak zajištěna, může od určení náhrady i upustit.

§ 16.

(1) Uživatel je povinen na zemědělské půdě přikázané mu do užívání řádně hospodářit; náhradu za užívání je povinen platit ve lhůtě a výši stanovených zemědělským odborem rady okresního národního výboru.

(2) Uživatel může provést bez souhlasu vlastníka na zemědělské půdě přikázané mu do užívání úpravy potřebné k zajištění nebo zvýšení zemědělské výroby. Jestliže byly při-

kázány do užívání usedlost kulaka nebo celé hospodářství malého nebo středního rolníka zemědělskému závođu socialistického sektoru, je uživatel oprávněn zřídit si na půdě usedlosti nebo hospodářství trvalou stavbu (právo stavby), potřebnou k zajištění nebo zvýšení zemědělské výroby uživatele.

§ 17.

(1) Skončí-li doba užívání, prodlouží výkonný orgán místního národního výboru užívání opět nejméně o šest let, jestliže se u vlastníka zemědělské půdy nezměnily poměry odůvodňující přikázání půdy do užívání nebo jestliže vlastník nenahradí náklady, které uživatel vynaložil za účelem zajištění nebo zvýšení zemědělské výroby na zemědělské půdě, po případě provozním zařízením, pokud investice na majetku za tyto náklady opatřené v době skončení užívání ještě trvají. Hospodaří-li uživatel na zemědělské půdě řádně, lze přikázat zemědělskou půdu do užívání jinému uživateli jen se souhlasem dosavadního uživatele. Pro prodloužení přikázání zemědělské půdy do užívání platí obdobně, pokud z povahy věci neplyne něco jiného, ustanovení o přikázání zemědělské půdy do užívání.

(2) Byly-li přikázány do užívání mrtvý a živý inventář a zásoby, vrátí uživatel při skončení užívání tyto věci v tomtéž počtu a druhu.

§ 18.

Výkonný orgán místního národního výboru zruší po slyšení uživatele užívání před uplynutím doby, na niž byla zemědělská půda přikázána do užívání, jestliže se změnily poměry vlastníka tak, že může zajistit řádné obdělávání své půdy a jestliže nahradí náklady uvedené v § 17:

ČÁST ČTVRTÁ.

Zajištění výpomoci k provedení zemědělských prací.

§ 19.

Zemědělské odbory rad okresních národních výborů v součinnosti s výkonnými orgány místních národních výborů poskytují v zájmu plnění výrobních úkolů pomoc malým a střed-

ním rolníkům, zejména tím, že organizují dobrovolnou sousedskou výpomoc pracovními silami, opatřují pracovní síly při špičkových pracích a zprostředkují uzavření smlouvy mezi rolníkem a strojní a traktorovou stanicí o obdělání jeho půdy a o provedení jiných prací

§ 20.

(1) Nemá-li vlastník zemědělské půdy potřebné hospodářské zařízení, na př. nářadí, stroje a potahy (dále jen „zařízení“), a nemůže si je (po případě včas) opatřit, a nestačí-li k obdělání zemědělské půdy pomoc strojních a traktorových stanic, jsou vlastníci zařízení povinni, a to i když sami nejsou zemědělci, buď tato zařízení přenechat k použití vlastníkům zemědělské půdy na dobu nezbytnou k provedení nutných zemědělských prací, nejvýše však na dobu jednoho hospodářského roku, nebo sami tyto práce provést

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na nová zařízení, která jsou ve skladech výrobců nebo v prodejnách, na strojní a traktorové stanice, jakož i na vlastníky, kteří potřebují těchto zařízení k provedení zemědělských prací ve svých závodech nebo k výkonu jiné činnosti stanovené hospodářským plánem

(3) Nedoostatek těchto zařízení oznámí vlastníci zemědělské půdy se žádostí o poskytnutí výpomoci výkonnému orgánu místního národního výboru, který rozhodnutím uloží vlastníkům zařízení, aby je přenechali k použití podle odstavce 1.

§ 21.

(1) Nelze-li opatřit zařízení potřebná k provedení zemědělských prací v obvodu místního národního výboru, kde mají tyto práce být vykonány, požádá výkonný orgán místního národního výboru zemědělský odbor rady okresního národního výboru, aby určil, z které obce v jeho obvodu mají být zařízení opatřena; výkonný orgán místního národního výboru této obce učiní pak potřebná opatření podle § 20.

(2) Nelze-li zařízení potřebná k provedení zemědělských prací opatřit v obvodu okresního národního výboru, určí na návrh zemědělského odboru rady tohoto okresního ná-

rodního výboru zemědělská správa rady krajského národního výboru, z kterého okresu mají být zařízení opatřena; nelze-li zařízení opatřit ani v obvodu krajského národního výboru, určí kraj, v němž se má zařízení opatřit, ministerstvo zemědělství. Opatření podle § 20 učiní zemědělský odbor rady okresního národního výboru, v jehož obvodu jsou zařízení, která mají být přenechána k použití.

(3) Výkonný orgán národního výboru, který učiní opatření o přenechání zařízení k použití, zjistí sám nebo prostřednictvím výkonného orgánu místního národního výboru stav zařízení jak před jeho přenecháním k použití, tak i při jeho vrácení vlastníku.

§ 22.

(1) Zemědělský odbor rady okresního národního výboru stanoví za přenechání zařízení a za práce provedené podle ustanovení § 20 na návrh oprávněných osob náhradu v přiměřené výši podle platných cenových a mzdových předpisů.

(2) Bylo-li přenecháno zařízení v poškozeném stavu a uvedl-li je uživatel do stavu způsobilého k použití, je povinen vlastník zařízení při jeho vrácení nahradit uživateli náklady, které mu tím vznikly; výši náhrady stanoví, nedojde-li k dohodě, zemědělský odbor rady okresního národního výboru.

§ 23.

Ustanovení §§ 20 a 22 lze použít přiměřeně též na hospodářské budovy a jejich částí (stodoly, stáje, sklepy a pod.) určené k provozování zemědělské výroby, jestliže se těchto nemovitostí nepoužívá nebo jestliže jich, pokud jsou používány k jinému než původnímu účelu, není účelně využito.

ČÁST PÁTÁ

Opatření pro využití ladem ležící nebo jinak nevyužitě půdy pro zemědělskou výrobu.

§ 24.

Výkonný orgán okresního národního výboru uzavře s jednotnými zemědělskými družstvy, malými nebo středními rolníky smlouvy

na dobu nejméně šesti let o bezplatném obhospodařování ladem ležící půdy nebo málo výnosných luk a pastvin, jde-li o půdu, která je národním majetkem.

§ 25.

Výkonný orgán místního národního výboru může po slyšení vlastníka dát nevyužitou nezemědělskou půdu (na př. stavební pozemky) do bezplatného obhospodařování osobám nebo organizacím, které jí potřebují k pěstování užitečných rostlin (na př. chovatelům drobného hospodářského zvířectva); dobu hospodaření stanoví tak, aby použití pozemku k národnímu účelu nebylo ztíženo.

ČÁST ŠESTÁ.

Společná a závěrečná ustanovení

§ 26.

(1) Ustanovení tohoto nařízení o vlastníku zemědělské půdy, pokud nejde o vlastníka kulacké usedlosti, platí přiměřeně i o nájemcích a jiných uživatelích zemědělské půdy, nevyplývá-li z povahy věci něco jiného.

(2) Zemědělským závodem socialistického sektoru se rozumějí státní statek, výzkumný nebo školní statek anebo jiný zemědělský závod státního socialistického sektoru a jednotné zemědělské družstvo.

(3) Zemědělskou půdou se podle tohoto nařízení rozumí i půda lesní.

§ 27.

O užívání a o ostatních právních poměrech platí, pokud v tomto nařízení není jinak stanoveno, přiměřeně ustanovení občanského zá-

konika o smlouvě nájemní. Příkazáním zemědělské půdy nebo hospodářství, které jsou již smluvně pronajaty, do užívání se smluvní nájemní poměr ruší.

§ 28.

Ministerstvo zemědělství vydá v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady předpisy k provedení tohoto nařízení.

§ 29.

Zrušuje se zákon č. 55/1947 Sb., o pomoci rolníkům při uskutečňování zemědělského výrobního plánu, ve znění zákonů č. 132/1948 Sb. a č. 244/1949 Sb.

§ 30.

Povinné nájmy, k nimž došlo podle dosavadních předpisů, se posuzují jako užívání a řídí se napříště ustanoveními tohoto nařízení. Pokud v den účinnosti tohoto nařízení neuplynula tříletá doba, na kterou byla příkazána zemědělská půda do povinného nájmu malým nebo středním rolníkům, skončí doba tohoto příkazání nejdříve uplynutím šesti let ode dne počátku povinného nájmu, nebude-li příkazání do povinného nájmu dříve zrušeno.

§ 31.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede je ministr zemědělství v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Široký v. r.,

též na místě prezidenta republiky
podle § 72 odst. 2 ústavy.

Smída v. r.